

Bastøy landskapsvernområde

Bastøya har et vakkert natur- og kulturlandskap, verdifulle geologiske formasjoner og et rikt og særpreget plante- og dyreliv. Og ikke minst en svært interessant historie!

For 7000 år siden var Bastøya en langstrakt grusholme med to små skjær mot nordøst. For 4000 år siden dukket Kalven, den nordlige spissen av øya, opp av havet.

Steinfeltene sør på Bastøya er enestående for kystområdet på Sør-Østlandet. Her har berggrunnen blitt utsatt for sterke nedbrytende krefter. Frostforvitring og bølgekraft har brutt opp deler av lavalagene. I dag er det et større, sammenhengende, vegetasjonsløst steinlag over berggrunnen. Steinene er avrundet fordi bølgene rullet dem frem og tilbake da havet sto høyere. I kantsonen vokser grantrær med rotslående greiner. Resultatet er et sjeldent og særpreget landskap.

Klimaet, berggrunnen og løsmassene på øya gir grunnlag for en rik og variert flora. Gran, stedvis med omfattende innslag av løvtrær, dominerer skogbildet.

FAKTA

Landskapsvernområdet ble opprettet i 1985. Det er på 2168 dekar. 470 dekar er dyrket mark, og av dette arealet brukes 150 dekar til granfrøplantasje.

Denne karakteristiske lavasteinen på østsiden av øya kalles Bastøykongen. ▲

Bastøya har et stort mangfold av ulike treslag og skogtyper, her et lite tjern omkranset av svartor. ▼

Foto copyright Skagerak Forlag

Bastøya med Slagentangen i bakgrunnen. ▲

I deler av skogen vokser store tepper av blåveis. På vestsiden av øya finner vi storvokste lindetrær. Den fredede mistelteinen vokser på rogn, lind og villapal. Tørrengene på Bastøya har mange sjeldne arter. En av disse er kubjelle, en annen er kantløk. Det er også et svært interessant insektliv på tørrengene.

Bastøya er en av få større øyer i Oslofjorden der jordbrukslandskapet er intakt. Her drives fortsatt aktivt jordbruk, med husdyr og utmarksbeite.

Eierne og brukerne av Bastøya har vært mange. Inntil reformasjonen tilhørte Bastøya kirken. Etter 1537 ble øya overført til Kongen. I 1744 ble øya underlagt Vallø saltverk utenfor Tønsberg, da saltverket trengte skogen på øya til brensel. I 1898 kjøpte staten Bastøya for 95 000 kroner. Syv år senere var et guttehem med plass til 150 gutter etablert på øya. I 1970 ble institusjonen, som da het «Foldin verneskole,» nedlagt, og Statens vernehjem for eldre alkoholikere opprettet. Vernehjemmet ble nedlagt i 1983, og siden 1984 har bygninger og anlegg vært i bruk som fengsel. De innsatte deltar i driften av et gårdsbruk, og i 2006 ble Bastøy verdens antagelig første økologiske fengsel. Flere av bygningene på øya er i jugendstil.

Bastøya er 3 km lang og på det meste 1,4 km bred. Det var trolig skogen som ga navn til øya. Bast er den indre delen av barken på trær.